

Filosofijos
fakultetas

LIETUVOS
SOCIOLOGŲ
DRAUGIJA

LMT
Lietuvos mokslo taryba

XVI nacionalinė Lietuvos sociologų draugijos konferencija

GLOBALŪS IŠŠŪKIAI IR ATEITIES VISUOMENĖS

2024 m. lapkričio 15–16 d.
Vilniaus universitetas

Programa ir tezės

16th Conference of the Lithuanian Sociological Association

GLOBAL CHALLENGES AND FUTURE SOCIETIES

November 15–16, 2024
Vilnius University

Program and Abstracts

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA
2024

Konferencijos mokslinis ir organizacinis komitetas:

Arūnas Poviliūnas, komiteto pirmininkas
Diana Janušauskienė
Irma Budginaitė-Mačkinė
Dalia Čiupailaitė-Višnevskā
Dovilė Galdauskaitė
Ingrida Gečienė-Janulionė
Agnė Girkontaitė
Karolis Jonutis
Jūratė Litvinaitė
Gintė Martinkėnė
Zenonas Norkus
Milda Pivoriūtė
Daumantas Stumbrys
Tadas Šarūnas
Rima Žilinskaitė

Leidinio sudarytojai:

Dalia Čiupailaitė-Višnevskā, Dovilė Galdauskaitė, Arūnas Poviliūnas,
Zenonas Norkus, Irma Budginaitė-Mačkinė, Milda Pivoriūtė

Konferencijos organizatoriai:

Lietuvos sociologų draugija ir Vilniaus universiteto Filosofijos fakultetas

Konferencijos rėmėjai:

Finansinę paramą suteikė
Lietuvos mokslo taryba (LMTLT),
sutarties Nr. S-ACO-24-23

Leidinio viršelis:

Linas Jakučionis, Milda Pivoriūtė,
dirbtinis intelektas (Adobe Illustrator teksto keitimo į vaizdą generatorius)

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų
informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

ISBN 978-609-07-1106-4 (skaitmeninis PDF)
<https://doi.org/10.15388/XVI-Sociol-konf.2024>

Copyright © 2024 [Authors]. Published by Vilnius University Press.
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence,
which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original
author and source are credited.

Priimti kūnai, atstumti kūnai: migracijos įreminimo skirtumai Lietuvos žiniasklaidoje

Kęstutis Grumodas (Vilniaus universitetas)

Po 2015 m. vadinamosios pabėgėlių krizės visiškai nebuvo akivaizdu, kad ES priims 6 mln. žmonių, bėgančių nuo Rusijos didžiulio masto invazijos į Ukrainą. Kita vertus, ES–Baltarusijos sieną kertantys daugiausia musulmonai ir arabų kilmės žmonės prievarta atstumiami atgal, jiems nesuteikiama galimybė prašyti prieglobsčio ir pažeidžiamos kitos jų teisės. Standartinis šio skirtumo paaiškinimas pabrėžia kultūrinį artumą (kalbą, bendrą istoriją, ypač okupacinę), tačiau vadovaudamasis Withers (2017) teigiu, kad kultūra šiuo atveju gali funkcionuoti kaip rasinio dominavimo reproduktivinio mechanizmas. Šiame tyrime nagrinėju požiūrių į migruojančius žmones skirtumus pritaikant Ervingo Goffmano atramų analizę ((angl. *frame analysis*) populiariajai Lietuvos žiniasklaidai. Temiškai sukodavęs daugiau kaip 2000 straipsnių iš dviejų populiarių žiniasklaidos portalų (LRT ir Lrytas), išskiriu keturias pagrindines atramas: pavojus nacionaliniam saugumui, žmogaus teisės, geopolitinio saugumo siekis ir visuomeninės įtampos. Teigiu, kad šias atramas gali paaiškinti (1) Rusijos imperializmo pavojus bei invazijos baimė ir (2) baltumo (angl. *whiteness*) hierarchija Vakarų visuomenėse. Žmonės ES–Baltarusijos pasienyje tampa nužmoginami ir įtartini, nes yra susieti su Rusijos invazijos grėsme ir Baltarusijos hibridiniu karu. Rytų Europos valstybės, propaguodamos rasiniu dominavimu grįstą politiką Baltarusijos pasienyje, siekia nusikratyti „Europos periferijos“ epiteto ir sustiprinti sąjungininkų palaikymą, t. y. įrodyti savo „tikrą europiečių“ tapatybę. Tokiu būdu nebaltaodžiai žmonės ES–Baltarusijos pasienyje tampa dvigubai nužmoginti: jie yra ir imperializmo pavojaus išraiška, ir galimybė nuo šio pavojaus apsisaugoti. Be to, atsisakymas suteikti valstybės apsaugą įrasintiems subjektams Lietuvos–Baltarusijos pasienyje skatina episteminių smurtą, nes pasienio valstybės slepia savo smurtinius veiksmus bandydamos išsaugoti baltumui būtiną liberalizmo fasadą. Šie veiksniai paaiškina požiūrio į migraciją skirtumus, kuriuos lemia Rytų Europos šalių siekis apsisaugoti nuo augančios Rusijos invazijos grėsmės ir įtvirtinti savo pozicijas rasinėje Europos Sąjungos hierarchijoje.